

Rozhýbaný kraj

Jún / 2022

KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Župné mestečko

Počas Župných dní mohli východniari okúsiť všetky chute, vône aj farby nášho kraja. Na Spiši, Gemeri, Zemplíne, Above to žilo všehochuťou. Krajské mesto sa na jeden deň zmenilo aj na Župné mestečko a stalo sa tak centrom všetkých regiónov.

Pamätník v Dargovskom priesmyku

Z Pamätníka oslobodenia a víťazstva sa opäť stalo dôstojné miesto.

Otvorená župa

Hovorí sa: nekrič hop, kým nepre-skočíš. A nám sa to teda podarilo. Stali sme sa skokanom v transpa-rentnosti Mimosládna organizácia Transparency International Slovensko, ktorá zostavuje rebríček transparen-tnosti žúp, nám poslala vysvedčenie, aké doposiaľ východniari nedostali. Z posledného ôsmeho miesta, kde sa Košický kraj umiestnil v roku 2017, sme vyskočili na druhé. Nemáme čo skrývať a vy si zaslúžite vedieť, kam putujú verejné financie. Vďaka tomu sme v aktuálnom volebnom období stúpali v každom hodnotení vyššie a vyššie. Župa nie je pevnosť za kamennými múrmi, preto sme okrem informácií odomkli aj dvere na našich krajských organizáciách. Počas Župných dní sme odhalili farby a chute, typické pre Gemer, Spiš, Abov i Zemplín. Vďaka našim zamestnan-com ste si mohli užiť knižnice, múzeá, stredné školy, divadlá, ale aj ďalšie župné inštitúcie trochu inak ako po všedné dni. Ak ste Župné dni tento rok nestihli, oplatí sa nepremeškať túto príležitosť o rok. Do regiónov sme v posledných dňoch vyrážali aj z iných dôvodov.

Pracujeme naplno, hoci nám počasie dáva najavo, že leto je už za dverami.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Medzi cestami, ktorých rekonštrukciu pre vás chystáme, je i roky očakávaná oprava úseku cez Pačanský kopec, ktorý spája Hnileckú dolinu s Ge-merom. Momentálne je v havarijnom stave a v zime ho musia miestni pre uzávierku obchádzať desiatky kilometrov. Potešíme aj obyvateľov v maďarskom pohraničí. Naše nové projekty pomôžu zviditeľniť kvalitné lokálne produkty zo sloven-sko-maďarského pohraničia, vytvoria nové pracovné miesta a zatraktívnia lokalitu aj pre turistov. Pracujeme naplno, hoci nám počasie dáva najavo, že leto je už za dverami. Ak sa ani vy neviete dočkať, nechajte sa pozvať na cyklopotulky po kraji. Nečakajte na prázdniny, s našimi cyklobusmi to máte už teraz na skok do všetkých kútov kraja.

Obsah

Nové továrne v pohraničí

Sme skokanom v transpa-rentnosti

Košický samosprávny kraj sa stal skokanom v rebríčku transpa-rentnosti žúp, ktorý zostavuje nezávislá mimovládna organizá-cia Transparency International Slovensko. V roku 2017 skončil na poslednom ôsmom mieste, no tentoraz sa posunul až na krásne druhé miesto.

str. 11

Maják nádeje svieti rodinám

Východniarka Soňa Vaneáková pomáha rodinám, ktoré sa nie vlastnou vinou ocitli v sociálnej núdzi. V rámci občianskeho združenia Maják nádeje sa im snaží pomôcť postaviť na vlastné nohy. Za svoju dlhoročnú prácu si jej združenie odnieslo Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2021.

str. 9

Prihraničná oblasť s krásnou príro-dou a potenciálom v potravinárstve sa opäť o niečo viac rozhýbala. V Buzici sa totiž pred pár týždňami otvorila továrne, kde sa lisuje kvalitný tekvi-cový olej. Okrem toho sa v priebehu mesiaca máj otvorili továrne na spracovanie ovocných štiav, praže-nie semienok, kvasenie kapusty a cukráreň v Košiciach.

str. 6

Rozhovo

s Beátou Drotárovou

„Divadlo je pre mňa najväčšia láska. Nedokážem si predstaviť, že by som si nezahrála už v žiadnom filme, divadelnom predstavení alebo už nič nenadabovala.“

Herečka Beáta Drotárová patrí medzi najznámejšie tváre divadelného sveta, a to aj napriek tomu, že ju preslávila filmová rola Terky z kultovej snímky Nevera po slovensky. Od predsedu Košického samosprávneho kraja si za svoju 40-ročnú vernosť Štátnemu divadlu Košice a takisto za pedagogické a umelecké vedenie mládeže na košických konzervatóriách prevzala Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja.

Narodili ste sa v malom mestečku na východe Slovenska v Gelnici, kde ste začali písať aj svoj divadelný príbeh. Vždy ste sa túžili stať herečkou?

Nie netúžila, ale je pravda, že k svojmu životnému povolaniu som sa dostala cez poéziu. Mamička ma vždy pekne vyobliekala, naučila básničku, keďže bola moja učiteľka od druhého ročníka na základnej škole. Na gymnáziu resp. na strednej všeobecno-vzdelávacej škole ma učil zas slovenčinu otec. K herectvu som sa dostala cez recitačné preteky. Práve rodičia ma naučili vnímať kategóriu krásno a esteticky. Neskôr som si podala prihlášku na Vysokú školu múzických umení do Bratislavy. Rodičia však z môjho výberu neboli veľmi nadšení. Keď otec uvidel moju prihlášku, schmatol ju a priletel za mnou. S krikom mi povedal, že som mala ísť na Filozofickú fakultu do Prešova a študovať slovenčinu a francúzštinu. Aj keď mi mnohí neverili, že sa tam dostanem – stalo sa. Prvého apríla som urobila prijímačky a už som tam bola.

Okrem toho, že ste herečkou, ste aj vášnivou športovkyňou...

Ak by som sa nevenovala divadlu, bola by zo mňa inštruktorka lyžovania. Už odmala som vášnivo lyžovala. V tom čase bol tento šport oveľa prístupnejší ako dnes. Ešte ako dieťa som dostala lyže a prelyžovala celý koberec, kým nenapadol sneh. Chcela som ísť študovať na Inštitút telesnej výchovy a športu a zúčastniť sa raz olympiády, ale paradoxne, v plávaní. Spomínam si ako som trénovala v Turzovskom jazere a tajne som si ukrývala plavky do krikov. Divadlo je však pre mňa najväčšia láska. Rada pracujem a neviem si predstaviť, že by mi niekto povedal, že od zajtra moja kariéra končí. Nedokážem si predstaviť, že by som si nezahrála už v žiadnom filme, divadelnom pred-

stavení alebo už nič nenadabovala. Asi by som sa vystrelila na mesiac a založila vlastné divadlo.

Stvárňali ste vyše 100 postáv. Ktorá je vaša najobľúbenejšia?

Všetky. Viete, to je tak, ako keby ste ma poslali na lúku kvetov a ja by som si mala vybrať ten najkrajší. Nedokážem to, ale podľa mňa moje najobľúbenejšia rola bude tá, ktorá len príde. Ak dostanem negatívnu rolu, ako prvé, čo urobím je to, že v nej začnem hľadať pozitívne vlastnosti. Bola by som však veľmi nešťastná, ak by som bola zaradená medzi komediálne alebo len dramatické herečky. Vedome sa pri štúdiu úlohy snažím nájsť styčný bod spojený s mojím vlastným životom a životnými skúsenosťami. Väčšinou je to ten moment, ktorý ma poľudšťuje a stávam sa pre diváka sympatickejšou postavou, aj keď stvárňujem možno negatívnu rolu.

Jednou z vašich najväčších devíz je nepochybne váš ľahko zapamätateľný hlas. Načítavate knihy pre nevidiacich a slabozrakých. Ako ste sa k tomu dostali?

Už v mladom veku som pochopila silu rozhlasového média a dnes rádío považujem za svoju špecifickú lásku. Práve môj manžel, Milan Drotár, ma zobral do Levoče a zasvätil do „sveta“ načítavania kníh. Oproti nahrávaciemu štúdiu bol internát pre nevidiace deti. Hlboko sa ma dotklo, keď som videla, že rodičia ich zvolávali pomocou tleskania. Povedala som si, že im musím nejak pomôcť. Odvtedy im načítavam knihy. Nie je to jednoduché pracovať celý deň svojím hlasom. Denne načítam aj 150 strán. Dá to zabrať. Načítala som už viac ako 350 titulov. Boli to tisícky hodín práce.

Vo vašich šľapajach pokračuje aj vaša dcéra Michaela. Vraví sa, že jablko nepadne ďaleko od stromu. U vás to, pravdepodobne, platí.

Vedela som, že z nej nič iné nebude, keďže svoje detstvo prežila doslova v šatni, ak to mám tak nadnesene povedať. Často sme totiž boli s manželom obsadzovaní do tej istej hry a nemali sme ju kde nechať. Bolo jej to predurčené.

Prerazili ste najmä postavou lázníčky Terky z Jakubiskovho filmu Nevera po slovensky. Spomínali ste,

že sa lepšie cítite na javisku ako pred kamerou. Prečo?

„Vždy som si myslela, že patrím na javisko a nie do filmu, aj keď si ma paradoxne ľudia spájajú s filmovou postavou lázníčky Terky. Istejšia sa cítim na javisku ako pred kamerou.“

Vždy som si myslela, že patrím na javisko a nie do filmu, aj keď si ma paradoxne ľudia spájajú s filmovou postavou lázníčky Terky dodnes. Každú filmovú inscenáciu som však brala skôr ako spestrenie práce, ale istejšia sa cítim na javisku ako pred kamerou. Pracovala som s mnohými renomovanými režisérmi ako Juraj Jakubisko či Martin Hollý alebo Andrej Lettrich. Boli to osobnosti, s ktorými bola radosť spolu niečo vytvárať. Dalo mi to do môjho života a do pestrosti môjho divadelného života veľmi veľa.

Získali ste Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2021. Čo to pre vás znamená?

Znamená to pre mňa ocenenie mojej práce, môjho snaženia, ale že by som si to vopred predsavzala? Tak to určite nie.

Cesta cez Pačanský kopec

Cesta cez Pačanský kopec sa po rokoch dočkala opravy

Skvelá správa pre východniarov, ktorí jazdia cez frekventovaný Pačanský kopec. Cesta II/549 medzi Úhornou a Krásnohorským Podhradím, ktorá je spojnicou Gemera so Spišom, sa dočkala rekonštrukcie. Roky bez opráv sa podpísali na jej v mimoriadne zlom technickom stave. Rozpadnutý a zdeformovaný asfalt predstavuje riziko najmä počas zimných mesiacov, preto je cesta s prudkým stúpaním a klesaním i ostrými zákrutami v zime uzavretá. Počas tejto uzávierky musia miestni obyvatelia cestovať po približne 70 kilometrovej obchádzkovej trase. Našťastie, už čoskoro to bude minulosťou. Košický samosprávny kraj začal s rozsiahlou rekonštrukciou tejto cesty. Okrem opravy vozovky v dĺžke deväť kilometrov, ktorá bude

Čo je súčasťou prác:

- rekonštrukcia vozovky v dĺžke 9 kilometrov
- rekonštrukcia priepustov
- realizácia dlaždenej priekopy
- rozšírenie cesty s úpravou podlažia
- vybudovanie 31 výhybní
- osadenie zvodidiel

zahŕňať aj úpravu podlažia, bude cesta rozšírená a na miestach s ostrými zákrutami vzniknú tzv. výhybne. Práve vďaka nim bude na tomto úseku možné realizovať aj zimnú údržbu a cesta bude prejazdná počas celého roka. Rekonštrukciou prejdú aj priepusty a priekopy a súčasťou prác bude tiež osadenie bezpečnostných zariadení vrátane zvodidiel. Košický samosprávny kraj financuje opravu zo svojho rozpočtu, stáť bude viac ako 2,1 milióna eur. Práce potrvajú približne šesť mesiacov. Cesta bude úplne uzavretá pre všetky druhy dopravy až do ukončenia rekonštrukcie, ktorá je predpokladaná do konca novembra. Vodiči sa tak možno už túto zimu prejdú voľne po Pačanskom kopci.

Kraj prináša lokálne produkty aj nové pracovné miesta

Záujem o lokálne produkty je stále v kurze. Sú čerstvejšie, chutnejšie a obsahujú viac výživných látok. Nehovoriac o tom, že nákupom lokálnych produktov sa podporuje aj miestna ekonomika. Košický samosprávny kraj spolu s partnermi otvoril štyri továrne, ktoré spracovávajú lokálne bohatstvo. Slovensko-maďarský mikroregión Cserehát sa z ekonomickeho pohľadu stal opäť o niečo atraktívnejší a prináša pre východniarov žijúcich na pohraničí nové pracovné miesta. V Buzíci sa totiž pred pár týždňami otvorila továreň, kde sa lisuje kvalitný tekvicový olej. Okrem toho sa v priebehu mesiaca máj otvorili továrne na spracovanie

ovocných štiav, praženie semienok, kvasenie kapusty a cukráreň v Košiciach. Projektovým partnerom sa stal lokálny výrobca s dlhoročnými skúsenosťami s výrobou repkového a slnečnicového oleja, spoločnosť BARTRANZ s.r.o. „Tekvice sami pestujeme, takže ide o lokálny produkt. Pri 24-hodinovej prevádzke dokážeme denne vyrobiť 800 litrov oleja,“ spresnil Tibor Török zo spoločnosti BATRANZ s.r.o. V maďarskom Hidasnémeti, hneď za našimi hranicami, sa zas začala výroba ďalšieho lokálneho bohatstva, a to kyslej kapusty, ktorá bude už počas tejto sezóny starostlivo kvasiť. Ďalším produktom je aj chutná kapustová šťava a v

budúcnosti pribudnú aj obľúbené čalamády. Cezhraničný akčný plán zamestnanosti pre mikroregión Cserehát odštartoval už v roku 2019. Župa spolu s partnermi v rámci neho otvorila päť trhovísk v Buzíci, v Moldave nad Bodvou a maďarských obciach Encs, Hidasnémeti a Gagyvendégi, kde môžu lokálni farmári a výrobcovia predávať svoje výrobky a aj týmto spôsobom dať o sebe vedieť širokej verejnosti. Košická župa začiatkom mája odovzdala aj cukráreň GESTO gélatošpastry v Košiciach, za ktorou stojí AGENTÚRA GES spol. s r. o. Tá, bude pri výrobe spracovávať lokálne produkty, z ktorých vzniknú dezerty inšpirované svetovými receptúrami.

Továreň na lisovanie tekvicového oleja v Buzíci

Župné dni predstavili náš kraj, jeho farby, chute aj ľudí

Kraj ponúkol všetko, čím žije a čo ho spája s jeho obyvateľmi.

Štyri piatky sa v Košickom kraji oslavovalo. Oslávencom bol náš kraj aj všetci východniari, ktorí v ňom žijú. Župné dni priniesli do každého zo štyroch regiónov radosť, zábavu, zaujímavé aktivity a atmosféru domova. Cieľom tohto originálneho podujatia bolo všetkým obyvateľom, bez rozdielu veku, vzdelania či pohlavia, ukázať, o čo všetko sa kraj stará a ako každodenne vstupuje do života ľudí, ktorí v ňom našli svoj domov. A keďže každý región je rovnocenný, župné dni ste mohli na vlastnej koži zažiť

rovnako na Gemeri, Spiši, Zemplíne aj Above. Program štyroch piatkov v rade bol pestrý hlavne vďaka tomu, že sily spojili viaceré organizácie, ktorých zriaďovateľom je kraj. Patria medzi ne knižnice, múzeá, galérie, stredné školy, osvetové centrá, divadlá a iné župné inštitúcie, ktoré sa starajú o rozvoj, dopravu či inovácie v kraji. To, čím žijú a čo robia, ukázal aj Sociálny podnik či Nadácia KSK a ďalšie, ktoré sa aktívne venujú pomoci východniarom v rôznych oblastiach. Všetky ponúkli exkluzívny

náhľad do ich každodenného života. Nazrieť do útrob krajských divadiel, odhaliť trinásť komnaty múzeí, vysadnúť na korbu niekoľkotonového sypača, nechať sa vyšetriť budúcimi zdravotníkmi či len tak sa porozprávať s ľuďmi, ktorí stoja za úžasnými projektmi a ešte oveľa viac. Tak by sa dali v skratke opísať Župné dni 2022, ktorých tradícia sa začala tento rok. Pretože vedzte, že kraj to nie je len budova plná úradníkov, sú to farby, chute vône a srdeční východniari a o tom by mali vedieť naozaj všetci.

Krajské mesto sa na jeden deň zmenilo na župné mestečko

(z ľava) hokejista Tomáš Jurčo, paraolympičička Henrieta Farkašová a hokejista Martin Marinčín

Na svoj kraj nezabudli ani úspešní hokejoví olympionici a paraolympijská lyžiarska špička.

Druhé najväčšie mesto krajiny na jeden deň prepísalo hranice a premenilo sa na centrum všetkých regiónov Košického kraja. Od Rejdovej po Klokočov cez Smolník až po Dargov. Všetky zvyky, projekty, tradičné umenie aj šikovní ľudia sa stretli v Župnom mestečku, ktoré vzniklo v susedstve Úradu KSK, Východoslovenského múzea a Verejnej knižnice Jána Bocatia. Na jednom mieste sa stretli východniari s umeleckou dušou, mladé talenty z krajských škôl, ale aj ľudia, ktorí trávia jeseň života v zariadeniach sociálnych

služieb, no nezaháľajú a dokážu veľké veci. Zamestnanci úradu v tento deň vymenili kancelárie za diskusie s východniarmi, ktorých zaujímali napríklad vodíkové projekty či inovácie. Zvedavci si mohli prísť vyskúšať úradovanie z kancelárie župana a dostali sa aj do historickej siene, kde naposledy rokovala i pani prezidentka. Jej stoličku vystriedala trojica úspešných športovcov, ktorí si prevzali najvyššie ocenenie kraja. Bronzoví olympijskí chlapci Tomáš Jurčo, Martin Marinčín aj paraolympijská lyžiarska špička

Henrieta Farkašová, ktorých rodičom je Košický kraj, prišli pozdraviť východniarov. Na čas za hranicami si spomenul aj Tomáš Jurčo: „**Keď som bol dlhšie v Amerike, tak sa mi cnelo za domovom a hovoril som si, čo by som teraz dal za to byť na hocijakom mieste v Košickom kraji. Stále som si vážil domovinu a najmä Košice, v ktorých som vyrastal.**“ Kraj plný skvelých a výnimočných ľudí, dychberúcich miest, magických tradícií, chutných dobrôt, dobrých nápadov a jedinečného temperamentu. Taký je náš Košický kraj, súhlasíte?

Hrdinka z kraja Soňa Vancáková

Soňa Vancáková je energická žena plná optimizmu. Okrem toho, že s láskou vychovala päť detí, má veľké srdce pre všetkých. Už viac ako 12 rokov pomáha rodinám v hmotnej a sociálnej núdzi prostredníctvom občianskeho združenia Maják nádeje. Za svoju dlhoročnú prácu si odniesla Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2021.

„Vôbec som nepočítala s tým, že si raz niečo založím. Bola som 20 rokov na materskej dovolenke, následne som začala študovať sociálnu prácu. Počas štúdia som sa rozhodla pre občianske združenie. Uvedomila som si, že v rámci neho dokážem pomôcť viacerým chudobným rodinám,“ hovorí. Odrazovým mostíkom bola práve jedna z rodín, ktorej

sa venovala päť rokov. Pozostávala z piatich sirôt, ktorým náhle zomrel otec. Onedlho rovnaký osud postihol aj mamu. Najstaršia z detí mala akurát 18 rokov, a tak si osvojila ostatných súrodencov. Inak by museli ísť do detského domova. **„Vyhlásila som pre nich zbierku. Veľmi milo ma prekvapilo, koľko ľudí sa spojilo a koľko peňazí sme vyzbierali. Bola to veľká motivácia k tomu, aby som si založila občianske združenie.“** To sa zameriava na dlhodobú a pravidelnú pomoc rodinám v núdzi z Košíc a blízkeho okolia so snahou posúvať ich dopredu. V súčasnosti v Majáku nádeje pracuje sedem pracovníkov a viacero dobrovoľníkov, ktorí aktuálne pomáhajú 195 ľuďom (dokopy približne 40 rodinám). Cieľom pomoci sú najmä osamelé matky s deťmi a viacpočetné chudobné rodiny. Hlavným predmetom činnosti je ochrana ľudskej dôstojnosti, zmiernenie a odstraňovanie príčin morálnej a hmotnej biedy rodín v núdzi. Soňa sa stretla s mnohým ľuďmi s ťažkými osudmi. Zaujímalo nás, či sa jej emotívne príbehy dokážu stále hlboko dotknúť. **„Spočiatku som pri každom plakala. Neskôr ma začali trochu vyčerpávať. Nasledujúce roky som fungovala tak, že som si príbehy vypočula a keď klienti odišli, až vtedy som plakala. Najnáročnejší je na tom fakt, že každý z nich má ťažký osud. Nikto za vami nepríde s tým, že sa mu darí. Na utrpenie si človek nezvykne.“**

Soňa Vancáková vychovala 5 detí, ktoré jej pri dobročinnosti takisto pomáhajú. **„Spomínam si, keď sme sa raz vrátili z výletu a doma sme nemali nič nakúpené. Mali sme len poslednú polovicu chleba, ktorý dcéra poza chrbát darovala chudobnejšej susede. Keď som jej povedala, že teraz my doma nebudeme mať čo jesť, odpovedala, že my vydržíme, ale oni sú hladní stále. Bolo to od nej krásne.“** Združenie je držiteľom národného ocenenia Dobré srdce za r. 2021 organizované Asociáciou poskytovateľov sociálnych služieb v SR. Zakladateľka OZ Soňa Vancáková je držiteľkou medzinárodného ocenenia sv. Rity za boj v prospech rodiny. Prednávkou jej občianske združenie získalo aj najvyššie ocenenie kraja. **„Som veľmi šťastná, aj keď si na také ocenenia nepotrpím. Vážim si to a ďakujem.“**

Pamätník v Dargovskom priesmyku opäť patrí hrdinom

Z pamätníka Oslobodenia a víťazstva, ktorý vznikol na počesť tisícov vojakov, ktorí padli počas oslobodenia v druhej svetovej vojne, sa opäť stalo dôstojné miesto.

Po rekonštrukcii volali východniari dlhé roky. Pamätné miesto, ktoré pripomína ťažké boje v Dargovskom priesmyku, si zaslúžilo byť obnovené. Pri bojoch o priesmyk na prelome decembra 1944 a januára 1945 prišlo o život 22-tisíc ľudí. Po dlhých siedmich týždňoch sovietske tanky prinútili nepriateľa na útek. Aj napriek tomu, že centrom bojov Slovenského národného povstania bola Banská Bystrica, pre východniarov je práve Dargov miestom uznania pre tisíce padlých. Pamätník bol odhalený 3. apríla 1955. Stalo sa tak na 10. výročie vyhlásenia Košického národného programu. Samotné súsošie predstavuje sovietskeho vojaka s automatom. Po ľavej strane sa nachádza žena, ktorá znázorňuje roľníčku, po pravej strane je robotník. Košický samosprávny kraj si dal záväzok, že ho nebude rekonštruovať

po dlaždici, ale opraví ho komplexne. Obnovou preto prešla dlažba, ktorá bola celá demontovaná. Aby opäť nedošlo k jej poškodeniu, na mieste boli osadené betónové parkovacie zábrany, ktoré oddelili asfaltovú plochu od pešej zóny s mramorovým povrchom. Opravené bolo aj schodisko vedúce k pamätníku a pribudlo nové osvetlenie a vodozadržné opatrenia. Časť plochy nahradila zeleň a sfunkčnený bol aj odvodňovací rigol. Kraj nezabudol ani na opravu prístupovej cesty na parkovisko v blízkosti pamätníka. Ten je v súčasnosti takisto osvetlený LED svetlami, ktoré sú oproti pôvodným úspornejšie. Pamätník na Dargove vďaka Košickému samosprávnemu kraju opäť patrí hrdinom. Okolie súsošia, ktoré vytvoril jeden z najvýznamnejších sochárov na Slovensku, a to Vojtech Löffler, si dôstojnosť určite zaslúži.

Hodnotenie transparentnosti KSK:

rok	umiestnenie	známka
2022	2.	A, 77 %
2020	3.	B+, 66 %
2017	8.	C, 48 %
2015	5.	C+, 50 %

Sme skokanom v transparentnosti

Košický samosprávny kraj sa stal skokanom aktuálneho volebného obdobia v rebríčku transparentnosti žúp, ktorý zostavuje nezávislá mimovládna organizácia Transparency International Slovensko. Kým v hodnotení v roku 2017 skončil na poslednom ôsmom mieste, na konci tohto volebného obdobia sa posunul na druhé miesto. Ide o historický úspech kraja a rekordný posun v otvorenosti smerom k občanom. Kraje boli hodnotené z pohľadu verejnej kontroly a otvorenosti dát, vďaka ktorým majú obyvatelia lepší prehľad, ako

hospodária s verejnými prostriedkami. TIS hodnotila aj mieru účasti verejnosti na rozhodovaní, spôsob prerozdelenia dotácií a grantov, dopravnú politiku či zverejňovanie informácií o predaji a prenájme majetku. **“Dobrou správou je, že kraje sa dotiahli, rozptyl medzi nimi je nižší, než to bolo v minulosti. Zlepšenie nastalo takmer pri všetkých krajoch,”** uviedol riaditeľ TIS Michal Piško. Košický samosprávny kraj dosiahol až v siedmich z deviatich oblastí vyšší počet bodov než je priemer za všetky kraje. Najviac, až sto percent,

získal v dopravnej politike, kde v tomto roku realizoval tender na dopravcov. Iba dva kraje na Slovensku v uplynulom období zrealizovali na dopravcov verejnú súťaž, Košický kraj bol jedným z nich. Vysoké hodnotenie získala župa aj v otázke prístupu k informáciám aj v oblasti financií a verejnom obstarávaní. Zlepšil sa aj spôsob pridelovania dotácií a grantov, od roku 2019 kraj upravuje aj pravidlá etiky a konflikt záujmov. Víťazom rebríčka sa po tretíkrát stal Trenčiansky samosprávny kraj.

Priority poslancov KSK

Aké sú Vaše úspechy ako poslanca KSK v tomto volebnom období, čo sa Vám podarilo presadiť alebo zrealizovať?

František Petro

SMER-SD

Akútne riešenie problému zásobovania pitnou vodou a odkanalizovanie nesmie byť zástupná téma, nakoľko trápí veľkú časť obcí. V kraji je 40 obcí bez napojenia na verejný vodovod a je stále značná časť obcí bez dobudovanej kanalizácie. Z tohto dôvodu som na rokovaní jednotlivých komisií a zastupiteľstvách nabádal vedenie KSK, aby po vzore Prešovského a Trnavského samosprávneho kraja do toho vstupovali aktívnejšie. Aj keď tieto moje návrhy boli dlho odmietané, aspoň trochu ma potešilo nedávne podpísanie memoranda medzi KSK a VVS a.s.. Som presvedčený, že sa to mohlo udiť skôr. Myslím, si že podieľať sa na tom iba poskytnutím pracovníkov sociálneho podniku je nedostačujúce a určite by si to žiadalo aj finančnú pomoc. Aspoň sa ľady pohli, aj keď posledný rok volebného obdobia.

Igor Petrovčik

nezávislý

Som spokojný, že Košický samosprávny kraj ukončil práce na geotermálnom vrte v Čižatciach v okrese Košice-okolie. Za dva mesiace sa podarilo dostať do hĺbky 2 704 metrov, kde geotermálna voda dosahuje teplotu 123,6 stupňov Celzia, čo nám otvára nové možnosti, ako využiť toto geotermálne bohatstvo. Okrem akvaparku by sa voda mohla využiť na geotermálnu elektrárňu i výrobu vodíka, či na čiastočné vykurovanie mesta Košice. Veľmi ma ako krajského poslanca teší aj fakt, že sme urobili dôležitý krok k záchrane Turzovských i Sobranceckých kúpeľov, ktoré roky chátrali. Zvlášť Turzov, kde som strávil detstvo, je mojou srdcovou záležitosťou a urobím všetko preto, aby sa celá lokalita oživila a priniesla turistov i prácu do regiónu. Veľmi som hrdý aj na to, ako sme sa pustili do opráv ciest v kraji. Len v okrese Košice - okolie župa v minulom roku obnovila viac kilometrov ciest ako pred piatimi rokmi v celom kraji. Práce na oprave ciest pokračujú masívne v celom kraji, zanedbané cesty i mosty sa stávajú minulosťou.

Milan Potocký

OLANO, SaS, KDH, NOVA

V aktuálnom volebnom období sme presadili a zrealizovali investície za milióny eur. Z fondov EÚ sme získali viac ako 18 miliónov na realizáciu Kreatívneho centra. Okrem investícií do budov a inovatívnych technológií sa bude rozvíjať tvorivý potenciál študentov, umelcov aj podnikateľov. V centre vzniknú aj dielne, ateliéry so zameraním na remeslá a kultúrne dedičstvo. Kraj zrekonštruoval cesty v okolí Zemplínskej šíravy - Kaluži, Klokočove, Paľkove, Kusíne, ale aj v Michalovciach. Rekonštruuje sa most cez Laborec na Vinianskej ceste v Michalovciach a pripravuje sa rekonštrukcia mosta cez nápuštný kanál do Zemplínskej šíravy. V múzeu v Michalovciach sa podarilo zrekonštruovať hlavný kaštieľ, novú etnografickú expozíciu a zimnú záhradu.

Participatívny rozpočet KSK

Košický samosprávny kraj spustil výzvu na predkladanie nových zaujímavých projektov, ktoré môžu zlepšiť život v obciach a mestách.

Krajský participatívny rozpočet pomôže aj tento rok rozhábať projekty, ktoré nemusia ostať iba na papieri. Kým vlni bola výzva orientovaná na športovú infraštruktúru, aktuálne je možné predkladať projekty z oblasti kultúry, školstva, zdravotníctva, sociálnej oblasti či regionálneho rozvoja. O projektoch, ktoré budú zrealizované, rozhodnete vy, občania, a to hlasovaním. Minimálna výška pomoci zo župnej kasy je 25 000 eur. Projekty s najvyšším počtom hlasov si prerozdedia dokopy 100 000 eur. Vďaka otvorenému hlasovaniu tak budú verejné prostriedky prerozdelené transparentne a spravodlivo. Žiadosti môžu záujemcovia podávať do 15. júna, elektronický formulár ako aj všetky potrebné informácie sú zverejnené na vucke.egrant.sk. Dotáciou kraj prispeje až do výšky 90 percent celkových oprávnených výdavkov projektu, pričom nápady, ktoré získajú od obyvateľov najviac hlasov, by mali byť zrealizované do 31. 10. 2022. Žiadateľmi môžu byť právnické a fyzické osoby - podnikatelia, ale aj obce, mestá, miestne akčné skupiny, občianske združenia či neziskové organizácie. Prehľad projektov, za ktoré bude možné hlasovať, bude zverejnený na rozhybanykraj.hlasobcanov.sk.

Rozhýbali sme športové projekty

Z participatívneho rozpočtu podporil kraj v minulom roku rozvoj športovej infraštruktúry, najviac hlasov od obyvateľov získali michalovskí judisti. Vďaka peniazom z krajskej kasy zrekonštruujú posilňovňu, v ktorej cvičia a trénujú. Futbalový klub Spišská Nová Ves zase môže vytvoriť nové tréningové plochy so zelenou travou, v Rožňave zrekonštruujú športový areál kúpaliska a v obci Sokol pribudne workoutové ihrisko.

Letné cyklopotulky po kraji

Spoznávať Košický kraj na dvoch kolesách ponúka úplne iný rozmer. Je to totiž jeden z najlepších spôsobov, ako si užiť jednotlivé regióny nášho kraja. Cyklotrasu si môžete vybrať podľa toho, či máte radšej prírodu, architektúru alebo sa len tak vydať spoznávať tajomné zákutia košickej župy. Cykloturistika sa stáva čoraz populárnejšou. Svedčí o tom aj jej neustále vzrastajúci záujem. Košický samosprávny kraj v spolupráci s regionálnymi dopravcami ARRIVA Michalovce a. s. a Eurobus a. s., IDS Východ a Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus sa rozhodli tejto požiadavke vyhovieť. Milí východniari, našťastuje svoje dvojkoľosové tátoše, letná (cyklo) sezóna sa práve začína a potrvá až do polovice októbra.

Smer Tokaj

Ak ste zatúžili po slnkom zaliatom Toskánsku, stačí, ak navštívite Dolný Zemplín. Malebná vinohradnícka oblasť vás jednoznačne chytí za srdce. Cyklobus (ARRIVA Michalovce a. s.) vyráža z Košíc o 7.10 hod. a z Malej Týrne sa vracia presne o 19.30 hod. Máte takmer celý deň na to, aby ste nasali čarovnú atmosféru Tokaja. Aj keď ide o najmenšiu vinohradnícku oblasť na Slovensku, je o to kúzelnjšia. Tipov na výlet je neúrekom, no my vám odporúčame, aby ste sa prešli Dolnozemplínskou cyklomagistrálou vinohradníckou oblasťou - Tokaj. Trasa dlhá takmer 36 kilometrov s prevýšením 402 metrov bude určite

zážitkom. Na trase sa môžete zastaviť v tufových pivniciach, kde zrejú ušľachtilé nápoje. Zastávku si urobte aj na Vyhliadkovej veži Tokaj, ktorá sa týči až do výšky 12 metrov. Na samotnom vrchole sa môžete kochať nádherným pohľadom na celý Tokaj. Nezabudnite ani na Kaštieľ v Borši, ktorý je postavený na mieste stredovekého vodného hradu.

Bicyklom na Zemplín

Ušľachtilý región Zemplín ma takisto čo ponúknuť. Nastúpte na cyklobus (ARRIVA Michalovce a. s.) Košice - Remetské Hámre a späť s odchodom z Košíc o 8.20 hod. a odchodom z par-

koviska Morské oko, Remetské Hámre o 16:35 hod. počas víkendov a štátnych sviatkov. Novinkou na tomto spojení je aj zriadenie zastávky na Dargovskom kopci pri pamätníku a Sieni Bojovej slávy - Košický Klečenov, Ružový sad. Zemplín sa môže popýšiť všehochuťou. Prírodou, kultúrou aj históriou. Za zmienku však určite stojí Veľký okruh okolo Morského oka, ktoré sa v minulosti nazývalo aj Veľké Vihorlatské jazero. Ide o štátnu prírodnú rezerváciu, ktorá si zanechala svoj prirodzený pôvab aj romantickú atmosféru. Na trase nájdete Kaštieľ pri Morskom oku a prechádzať budete aj cez Vihorlatský bukový prales, UNESCO. Upozorňujeme, že okružná cykloturistická trasa pohorím Vihorlat je najmä pre aktívnych cyklistov. Zemplín má čo ponúknuť aj pre rodiny s deťmi. Napríklad si môžete urobiť okruh okolo „slovenského mora“ Zemplínskej šířavy.

Potulky na Spiši

A čo tak napríklad cyklopotulky na Spiši? Autobusová linka (eurobus a. s.) premáva na trase Košice - Gelnica a späť s odchodom z Košíc o 7.20, 15.00 hod. a z Gelnice o 11.30 a 17.05 hod. - počas víkendov a štátnych sviatkov do polovice októbra. Okruh po tzv. kyslíkovej trase sa nedá odmietnuť. Ruiny Gelnického hradu s výhľadom na mesto, kamenný most v Gelnici, Banícke múzeum v Gelnici, Banský skanzen, Turzovské jazero, to všetko nájdete na 18 kilometrov dlhej cyklotrase. Mimochodom, vedeli ste, že Spišská Nová Ves má vlastné divy sveta, ktoré dokážete prejsť za jeden deň? Na 46 kilometrov dlhej cyklotrase Gelnica - Krompachy - Poráč - Matejovce nad Hornádom - Markušovce - Spišská Nová Ves nájdete zaujímavé prírodné úkazy aj historické skvosty: Turzovské jazero, kamenný most v Gelnici, ruiny Gelnického hradu s výhľadom na mesto, Poráč park, Markušovský hrad a múzeum, 7 divov Spišskej Novej Vsi, Galéria umelcov Spiša, ZOO Spišská Nová Ves.

Očarujúci Gemer

Podme však spoločne aj na Gemer. Na miesta, ktorých kúzlu okamžite podľahnete. Vzdialenejšie lokality Košického regiónu môžete pohodlne spoznávať na dvoch kolesách aj tento rok. Cyklobus je k dispozícii aj peším turistom (prevádzka júl, august, každá sobota, odchod z autobusovej stanice Košice o 7.30 hod., návrat o 19.00 hod. do Košíc), ktorí radi objavujú nové trasy, pamiatky a atrakcie. Určite si každý vyberie z množstva turistických a cyklistických chodníkov ako aj bohatej ponuky atraktívnych cieľov. Nakládka a vykládka bicykla je možná na zastávkach: Košice, Autobusová stanica - Turňa nad Bodvou, rázc. Háj (v smere späť do Košíc zast. Turňa nad Bodvou, centrum) - Jablonov nad Turňou, rázc. žel. st. - Lipovník, rázc. Drnava - Brzotín, žel. st. - Rožňava - Henckovce - Dobšiná, Tri ruže - Dobšinský kopec - Dobšinská ľadová jaskyňa, parkovisko. Z týchto miest máte k dispozícii blízky nástup na cyklotrasu vedúce k zaujímavým miestam v regióne.

Cyklobusom na Kojšovku

Prevádzka jún, júl, august, september, každá nedeľa jednosmerne Košice - Zlatá Idka, parkovisko, odchod AS KE o 8:30 hod.

Prímestské rekreačné lokality Košíc môžete pohodlne bicyklom navštíviť aj tento rok. Ponúkame vám možnosť uniknúť z mesta priamo do prírody komfortným cyklobusom s prepravnou kapacitou 30 bicyklov. Nakládka a vykládka bicykla je možná len na vybraných zastávkach: Košice, Autobusová stanica - Nižný Klátov - Hýľov - Zlatá Idka, parkovisko. Peší turisti sa môžu k Chate Erika z konečnej zastávky cyklobusu Zlatá Idka, parkovisko vyviešťať vláčikom Erik, s odchodom o 9.30 hod. Turistický vláčik je v prevádzke v období od 2. júla do 4. septembra, počas sobôt a nedeľ. Peší turisti sa môžu vrátiť do Košíc pravidelnou autobusovou linkou s odchodom zo Zlatej Idky (zastávka pošta) o 12.10, 15.40 a 17.50 hod.

Informácie o výletoch v Košickom kraji: vylety.kosiceregion.com

Štartujeme leto plné kultúry

Jún bude v Košickom kraji veselý a plný zaujímavých aktivít v každom regióne, nechajte sa zlákať ponukou župných kultúrnych zariadení.

16. 6. 2022, 18:00 Magická 30-ročná cesta Divadla Romathan

Národnostné Divadlo Romathan chystá veľkú oslavu, na ktorú pozýva

všetkých východniarov. Galakonzert k 30. výročiu založenia divadla sa uskutoční v Kultúrnom centre Gallery na Dominikánskom námestí 8 v Košiciach. Divadelníci predstavia to najlepšie z 30-ročnej pestrej a temperamentnej tvorby súboru.

23. 6. 2022 Šlabikár remesiel

Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove chystá zaujímavé podujatie venované mladým východniarom na základných a materských školách. Šlabikár remesiel prinesie nevšedný pohľad do živo-

ta našich predkov, ktorý odhalí aj zabudnuté zvyky a tradície.

25.-26. 6. 2022 Spišské folklórne slávnosti

Aj tento rok bude na Spiši veselo. Folklórny festival, ktorý organizuje Spišské kultúrne centrum a knižnica prinesie krásy folklóru, vyšívaných krojov a originálnych zvykov a tradícií. 48. ročník Spišských folklórnych slávností sa bude opäť konať v Spišskom Podhradí. Príďte si zatancovať aj schuti zaspievať.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **30. 6. 2022**. Vyhrať môžete ruksak, športovú fľašu a deku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Margaréta Mitríková, Mária Kovalčínová**.

Zrúcaniny mesta Džeraš sú jednou z pamiatok Jordánska. Kedysi malo toto mesto až 20 000 obyvateľov. Džeraš totiž prekvalifikoval vďaka priaznivej (tajnička).

Autor: Juraj Mitošinka	zdravý, mocný (zastar.)	škrupinovitý plod	MPZ Rumunska	skratka odborného	vábia, lákajú	éterický olej	syn kráľa Telamóna	Pomôcky: SPK, dúž, kyras, RI, Ajas, nerol	malá skupina	3. časť tajničky	klamanie
priamo, rovno								tlačová agentúra Kambodže			
2. časť tajničky								zahrotená žrd ochranný pancier			
podradovacia spojka			dravá ryba škoda								
citoslavec radosti				prísypem netto registrovaná tona							
Pomôcky: Danae, UMa, herold, Dent	mužské meno	podliehal hnilobe vojenský posol					MPZ Indonézie prútené nádoby			4. časť tajničky	nejako, zhruba
zvrchu, odhora						krhla matka hrdinu Persea					
anglický muzikológ					dokončenie skoku rodič						
Erika (dom.)				Org. amer. štátov skr. súhv. Veľký voz				akože išla			
EČV Námestova			odsekneš citoslavec bolesti						obrný transportér skr. pre a podobne		
1. časť tajničky							citoslavec veselosti				
uvoľní prietok vody							otec (hovor.)				